

Siyasal bileşenlerin siyasi başarıya etkisinde liderlik görevlerinin rolünün incelenmesi ve bir araştırma

Examination of the role of leadership tasks in the effect of political components on political success and a research

Zeki ÇETİN^{1*}, Ali AKDEMİR²

^{1,2} İşletme, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

zekicetin@arel.edu.tr, aliakdemir@arel.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 29.03.2023

Bölüm/Section: Sosyal Bilimler/Yönetim ve Strateji

Kabul Tarihi/Accepted: 26.06.2023

Araştırma Makalesi/Research Article

Özet

Araştırmada, siyasi başarının oluşumu, siyasi başarıda siyasi bileşenlerin etkisi ve liderlik görevlerinin rolünün ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen siyasi bileşenler ölçeği, liderlerin görevleri ölçeği, siyasi başarı ölçeği ile birlikte demografik bilgi formu, 572 kişiden oluşan örnekleme uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23.00 kullanılarak faktör ve güvenilirlik analizlerinden betimleyici istatistiklerden, korelasyon ve regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, siyasi bileşenlerin liderlerin görevlerine yönelik algı ve siyasi başarı üzerinde pozitif etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte liderlerin görevleri de siyasi başarıyı artırmaktadır. Aracı rolün değerlendirilmesi için yapılan analizlerde ise örgüt kültürü unsurlarının siyasi başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin, aracı rol üstlendiği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzının örgüt kültürüne dönüşmesiyle siyasi başarının sağlanacağını ortaya koymaktadır. Siyasi partiler, siyasi başarının sürdürülebilir olması için bu konuda seçmen taleplerini doğru algılamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, siyasi partiler, siyasi bileşenler, liderlik, siyasi başarı.

Abstract

In the study, it is aimed to reveal the formation of political success, the effect of political components and the role of leadership duties on political success. For this purpose, the political components scale, leaders' duties scale, political success scale and demographic information form which are developed by the researcher were applied to a sample of 572 people. Factor and reliability analyses, descriptive statistics, correlation and regression analyses were used to analyze the data using SPSS 23.00. The findings were evaluated at 95% confidence interval and 5% significance level. According to the findings of the study, political components have a positive effect on the perception of leaders' duties and political success. In addition, leaders' duties also increase political success. In the analyses conducted to evaluate the mediating role, it was determined that leaders' duties play a mediating role in the effect of organizational culture elements on political success. The results of the study reveal that political success will be achieved by transforming democratic governance and democratic leadership style into organizational culture. Political parties should perceive the demands of voters correctly in this regard in order to ensure sustainable political success.

Keywords: Politics, political parties, political components, leadership, political success.

¹ Bu makale Zeki Çetin'in "Siyasal bileşenlerin siyasi başarıya etkisinde liderlik görevlerinin rolünün incelenmesi ve bir araştırma" başlıklı Doktora tezinden üretilmiştir.

* Yazışılan yazar/Corresponding author: Zeki ÇETİN

¹ orcid.org/0000-0002-8240-2155; ² orcid.org/0000-0002-5188-3304

DOI: <https://doi.org/10.56723/dyad.1273296>

1. Giriş

Siyasal süreç içinde, amaçları iktidarı ele geçirmek ve siyasal sistemin vazgeçilmez unsurları olan siyasal partiler, siyasal başarı elde etmek için zorlu rekabete girişmektedirler. Amaçları kendi düşünceleri doğrultusunda devleti yönetmek olan iktidarlar, iktidarlık sürecini sürekli hale getirmeyi, kendilerine oy veren seçmenlerin sonraki seçimlerde de oylarını tekrar kazanmaya yönelik çabalar harcamak suretiyle, onların verdikleri oyların bedelini, onlara maddi veya manevi biçimde ödemeyi görev bilmektedirler. Siyasal başarının kalıcı olabilmesi için, ilgili partiler doğru politikalar üretmeli, seçim sürecini başarılı bir şekilde yönetmeli ve siyasal başarıyı getirecek stratejik hamleler yapmalıdır. Bu bağlamda siyasal partiler, üstün yetenekli liderler seçmeye çalışmakta ve güçlü örgüt yapısı kurmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte üretilecek sloganların, projelerin, oluşturulan kadroların, örgüt kültürünün ve parti içi demokrasinin işlerliğinin de seçmen üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Diğer taraftan rekabetçi siyasal sistem içinde rakiplerinin sürekli olarak durum analizleri yaparak kendilerine göre doğru sonuçları tespit edebilmek ve seçmen algısını doğru yönetebilmek için vizyoner bir duruşa sahip olmak, siyasal partilerin misyonlarına uygun amaçlarını, hedef ve politikalarını belirlemede kullandıkları stratejilerdir.

Siyasal başarının elde edilebilmesi ve bu başarının sürdürülebilir olması konusunda siyasal partiler, yoğun çalışma içindedir. Siyasal partiler, siyasal başarı için, demokratik zeminde bilinmekte olan seçmen tercihlerinin yanı sıra, bağlı oldukları devletlerin anayasalarının ve siyasal parti yasalarının işlerliğinden de doğrudan etkilenebilmektedirler. Bununla birlikte, ülkedeki medyanın özgür olması ve sivil toplum hareketinin gücü ile oluşan Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) varlığının da kendilerini etkilediğinin farkında olmaları gerekmektedir. Zira STK'ların desteklerini aldıklarında ancak siyasal başarı yolunda önemli adımlar atabilmektedirler.

Ülkedeki siyasal sistemin hukuk kuralları dâhilinde işlemesi, demokratik zeminin güçlü olması, siyasal katılımı doğrudan etkilemektedir. Bu düzlemde siyasal partiler ne kadar demokratik zemin bulabilirlerse, o ülkede bireyler de bir o kadar demokratik zeminden fayda sağlayacaktır. Ülkede hukukun üstünlüğü ilkesinin varlığı, kuvvetler ayrılığının güçlü şekilde işletilmesi, atanmışların seçilmişlere karşı iş ve işlemlerinde dürüst davranmaları, seçilmişlerin atanmışları liyakate uygun olarak görevlendirmeleri ve bireyin özgürlüğü demokratik toplumun oluşmasında önemli etmenlerdir. Demokratik hukuk sisteminin güçlü olması, ilgili ülkede huzur ve barışı getirecek; o ülkede bilimin gelişmesi ve ekonomik kalkınma sözü konusu olacaktır. Bu bakımdan özgürleşmiş demokratik ortamda oluşan siyasal partiler, parti oylarını artırabilmek için daha çok çaba harcayarak, daha fazla seçmene ulaşabilecektir. Bununla birlikte siyasal partiler, devlet başkanlığını kazanabilir, parlamentoda çoğunluğu sağlayabilir, büyükşehir başta olmak üzere il, ilçe ve belde belediyelerini kazanarak siyasal başarıyı elde edebilir.

Bilginin en önemli sermayelerden biri olduğu günümüz toplumunda, yeni durum ve koşullar siyasal partilerin örgüt yapılarını değişime zorladığı gibi, aynı zamanda parti yönetimi ve liderlerinin de yönetim ve liderlik anlayışlarını değiştirmelerini gerektirmektedir. Söz konusu değişimin doğal sonucu olarak ortaya çıkan bu anlayış, günümüz siyasal parti örgütlerinin değişen çevreyi anlamasını ve algılamasını yönetmek için kullandıkları etkili bir liderlik stratejisi olarak ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Siyasal partiler siyasal başarının merkezine siyasal bileşenler ile liderlik görevlerinin rolünü temel hedef olarak koymalıdır. Bu siyasal bileşenler; sloganlar, ideoloji, kadro, lider, projeler, örgüt kültürü ve parti içi demokrasi algısıdır. Sonuç olarak siyasal başarıyı oluşturan unsurların değerlendirilmesi ve siyasal partilerin başarıyı getirecek unsurlar ekseninde stratejik politikalar geliştirmesi gerekmektedir.

Bu çıkarım çerçevesinde hazırlanan araştırmada, siyasal başarının oluşumu, siyasal başarıda siyasal bileşenlerin ve liderlik görevlerinin etkisinin ortaya koyulması amaçlanmıştır; siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü analiz edilmiştir. Literatürde yer alan önceki araştırmalar değerlendirildiğinde, siyasal başarıya siyasal bileşenlerin etkisinde liderlik görevlerinin aracı rolünü ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmadan elde edilecek bulgular çerçevesinde literatürdeki boşluğun doldurulacağı ve sunulacak öneriler ile siyasal partilerin siyasal başarılarına yön verecek politikaların geliştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

1.1. Kavramsal açıdan siyaset ve siyaset bilimi

Siyaset kavramı literatürde farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bülbül'e göre: "Dilimizdeki siyaset kelimesi Arapça Seyis (At bakıcısı, terbiyecisi) kelimesinden türetilmiştir. Azgın bir atı çekip çevirmek, terbiye etmek, teskin etmek ile siyaset arasında sanki bir bağ kurulmaktadır" [1]. Max Weber ise siyaseti; "devletler arasında veya bir devlet içindeki grupların arasında iktidarı paylaşmak veya iktidarın paylaşımında etkili olmak için verilen mücadele" olarak tanımlamıştır [2]. Peker ve Aytürk'e [3] göre genel anlamda siyaset, devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıdır. Bir diğer tanıma göre siyaset; "toplumun yararına fayda sağlayan her türlü aktivite ve hazırlıkları içeren kararların bütünüdür" [4]. Kapani'ye [5] göre ise "politika, toplumda yaşayan insanlar arasında bir çatışma, bir mücadele ve kavgadır".

Yukarıda da vurgulandığı gibi siyaset, insanın aslında bir nevi yaşamsal ihtiyacıdır. İnsan yaşamı boyunca topluma uyum sağlama ve hayatın zorluklarının üstesinden gelebilme mecburiyetinde kaldığından dolayı, ait olduğu toplumla sürekli etkileşim içinde olacaktır. Bu etkileşim sürecinde sürekli karşılıklı paylaşımlar söz konusudur ve bu durumda yönetme ve yönetilme işlevi de gerçekleşmiş olacağından, siyaset insanın yaşamsal konularından birisi haline gelmektedir. Kavramsal açıklamalar göstermektedir ki, politika ve siyaset eş anlamlıdır. Siyaset daha çok kamuda, siyasal partilerde

ve devlette kullanılırken; politika kavramı ise siyaset anlamının yanı sıra, izlenen yol içeriğiyle tüm örgütlerde amaca ulaştırılacak araç anlamında da kullanılmaktadır.

Siyaset ancak gerçeği arayıp öğrenmek, bu sayede olayların doğru anlaşılmasını sağlamak ve aralarındaki neden-sonuç ilişkilerini kurmakla bilim niteliğini kazanır [6]. Siyaset bilimi alan olarak, daha ziyade İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra daha çok insan ve toplum ilişkilerinin yönetimine doğru yönelmiştir. Genel olarak siyaset bilimi; toplumun çatışmasını ortadan kaldırmaya yönelmez, aksine farklılıkların demokratik bir zeminde kendilerini ifade etmelerini sağlar. Siyaset bilimi, toplumların oluşmaya başlamasından günümüze kadar devam etmiş olması açısından ele alındığında hem çok eski hem de çok yeni bir bilimdir. Antik çağlarda yaşamış düşünürlerden Aristo, önceden de vurgulandığı gibi, politika kitabını yazmasıyla, siyaset biliminin öncüsü olarak kabul edilmektedir. İlk çağdan günümüze kadar geçen sürede birçok düşünür toplumların yönetimi konusunda birçok eser ortaya koyarak, siyaset biliminin gelişmesine ve bugünlere gelmesine katkı sağlamıştır. Siyaset bilimi bu nedenle birçok disiplini kendi içinde barındırmaktadır. Bu disiplinler; sosyoloji, psikoloji, kamu yönetimi, iktisat, tarih, hukuk gibi bilim dallarıdır [7].

Siyaset biliminin çıktıkları çerçevesinde siyasal sistem oluşturulmuştur. Siyasal sistem hakkında Kapani, politik bilimdeki eksikliğe değinen David Easton ve Gabriel Almond'un düşüncelerini işaret ederek: "Siyasal sistem; aralarında karşılıklı ilişki bulunan çok sayıda unsurlardan meydana gelmiş karmaşık bir bütünü ifade eder" demiştir [5]. Genel sistem içinde girdilerin elde edilmesi sonucunda, elde edilen bilgilerin yorumlanarak, yeni bir anlam alarak, tekrar dışarıya çıkmasıyla genel sistem işleyişi tamamlanmış olacaktır. Bu bağlamda siyasi iktidarı ele geçirmek ya da en azından ona ortak olmak amacıyla örgütlenmiş insan topluluklarından oluşan siyasal parti [7] ile toplum arasındaki ilişkinin bu düzende devam etmesi sonucunda siyasal sistem de işlemiş olacaktır.

Ülke yönetimine gelmek için bir grup insanın bir araya gelerek oluşturdukları kâr amaçsız örgüt olarak nitelendirilebilecek örgüt yapısı siyasi partidir. Siyasi partinin amacı, halkın desteğini sağlayarak iktidara gelmek, elde ettiği iktidarı sürdürebilir hale getirmektir. Bu yönü ile siyasal partiler diğer siyasi kuruluş ve örgütlerden ayrılmaktadır. Siyasal partiler için önemli olan olgu, iktidara gelmenin hangi yöntem ya da anlayışla şekilleneceği ve hangi seçmen yapısına hükmedeceği önceden belirlenmiş kurumsal bir yapı olarak ortaya çıkmasıdır [8]. Siyasal partilerin yönetime gelebilmesi, siyasal seçim ile sağlanmaktadır. Aslında seçim demokrasinin önemli bir unsuru olarak toplumu, devleti yönetmeye aday kişilerin ya da kişilerin oluşturduğu kuruluşlar ya da partilerin en iyisini tercih etme işidir.

1.2. Siyasal bileşenler

Siyasal bileşenler genel olarak sloganlar, ideoloji, kadro, lider, projeler, örgüt kültürü ve parti içi demokrasi olmak üzere yedi alt başlıkta değerlendirilebilir.

Sloganlar: Bir kurumun, bir partinin kısacası tüm örgütlerin misyonunu, vizyonunu, temel değerlerini, hedeflerini bir cümle ya da kısa sözcüklerle çözüm ortaklarına, çalışanlarına, müşterilerine, seçmenlerine ve ilişkili olduğu tüm çevreye açıklamak için kullandığı söylemlerdir. Sloganlar, kurumu diğer kurumlardan ayıran önemli özellikleri anlatır [9]. Partiler, kurumsal kimliğini seçmenlerin, alıcıların, çözüm ortaklarının ve ilgili olan tüm şahıs ve kurumların hafızalarında yer etmek için sloganları kullanırlar [10]. 1950 yılında yapılan seçimlerde D.P. 27 yıllık Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarına son vermek için "yeter söz milletindir" sloganını kullanmıştır [11]. Mustafa Kemal Atatürk ise Cumhuriyeti kurduktan sonra siyasal sistemin değiştiğini, önemli ölçüde açıklayan halkçılık ilkesini tanımlarken, "imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitleyiz", sloganını kullanmıştır [12].

İdeoloji: "Bir dil meselesinden çok söylem meseledir. Anlamlandırma meselesi değil, somut söylemsel etkiler yaratma meselesidir" [13]. Bu tanıma göre ideoloji belirlenmiş bir konu hakkında, toplumsal düzeni değiştirmek için kullanılan metafizik ve dinsel uğraşları kabul etmeyen, teknik, seküler, gerçekçi bir sosyal söylemdir. İdeolojik siyasi düşünceler ve sitemlerin birbirleri ile olan farklılıkları ve kesişme alanları ile etkileşimleri, siyasi parti veya devlet gücünü elinde bulduran yapılar tarafından hedeflenen değerler bütününe ulaşmak için, farklı ağırlıklarla ve farklı önceliklerle kullanılan enstrümanlar (ekonomi, sosyoloji, adalet vb.) aracılığı ile hayata geçirilebilmektedirler [14].

İdeoloji kavramı, insanların toplumların hayata bakış açılarını, hayatla ilgili yaşam tarzlarını, görüşlerini, duyularını, inançlarını ve fikirlerini ortaya koyduğu bir bütündür. Fransız İhtilali'nden sonra düşünce yapıları, toplumların ekonomik, kültürel ve sosyal olgulardan etkilenmeleriyle oluşmaya başlamıştır. Ekonomik, kültürel ve sosyal olguların etkisinde kalan insan ve toplum, ait olduğu bu değerler doğrultusunda biçimlenen yaşam tarzına uygun, aynı görüş ve düşünceden olan insanlarla bir araya gelmesinde etkin olan duygu, düşünce, fikir birliğinin oluşmasının temel sonucunda, ideoloji oluşmaktadır. İdeoloji kendisine bağlı insan ve toplulukları harekete geçiren, insan ve toplulukların hareketlerine yön veren aktif, pozitif bir yapıdır. Düşüncenin ideoloji olarak anılabilmesi için insan ve toplum açısından yönlendirici özelliğe sahip olması, bunun sonucunda da sosyal ve ekonomik fayda sağlaması gerekir. Bir ideolojinin oluşabilmesi için Komünizm, Liberalizm, Kemalizm gibi ideolojilerde olduğu gibi toplumsal konuları içeren pozitif düşünce temelinde yapılanması gerekmektedir. [15].

Kadro: Siyasal partinin oluşmasının en önemli iki unsuru ideoloji ve parti üyeleridir. Partiyi kurmuş olan üyelerin bir kısmı partiyi yönetmek için parti içi mücadeleye girişmektedir. Giriştikleri mücadeleden başarılı çıkmak için, gerekli bilgi ve tecrübe bakımından donanımlı olmaları gerekmektedir. Kadro ise partiye oy verecek seçmenleri ikna edebilme ve

yönetebilme kabiliyetine sahip kişilerden oluşmaktadır. Parti kadroları, partinin kuruluş amacını, ideolojisini ve gelecekteki hedeflerini bilen kişilerdir [16]. Siyasal kadroları açıklamak gerekirse, bu kadrolar şunlardır; genel merkezde genel başkanla birlikte merkez yürütme kurulu üyeleri, il başkanı, il yönetim ve disiplin kurulları, ilçe başkanı ve yöneticileri, il, ilçe, büyükşehir ve belde belediye başkanları ve o ilin tüm meclis üyeleri, kadın ve gençlik kolları tüm başkan ve yöneticileri, mahalle birim başkan ve yöneticileri, belde ilçe il ve genel merkez delegeleri vb. Bu kadro yapısının başında bulunan ve siyasal partilerin en önemli bileşeni şüphesiz liderlerdir [17].

Lider: Freud'a göre lider: "*İnsan topluluklarının kendilerine bir kimlik ve amaç duygusu sağlamak düşüncesiyle gereksinim duydukları kişidir.*" Freud'un tanımında da belirtildiği üzere lider, ortak amaçları olan bir grup kişiyi bir yerde toplayarak, onlara mevcut durumu aşıl原因an, gelecekte var olmak istedikleri yerleri belirleyen, onlara başarıma duygusu yükleyen, hedeflere nasıl ne zaman ve hangi koşullarda varacağını belirleyen, gelecekte olabilecekleri iyi tahminleyebilen, yenilikler sunabilen, ait olduğu duruma uyum sağlayabilen, güçlü iletişim sağlama özeliğine sahip, ilham sahibi ve kararlarından emin kişidir [17]. Siyasi lider ise, kendi örgütü dışında daha büyük yelpazeye hitap edecek vizyona sahip kişidir. Bu nedenle lider, kendi örgütünün görüşünü, fikirlerini yenileyerek toplumun tüm kesiminin oylarını alabilmesi için geniş ufuklara yönelen bir kişilik sergilemek zorundadır. Bunları yerine getirirken, güven ve samimiyet duygusu güçlü olmalıdır [18]. Örneğin 2001 yılında kurulan 2002 seçimlerinde birinci parti olarak çıkan Adalet ve Kalkınma Partisi genel başkanı Recep Tayyip Erdoğan cesur atımlarıyla karizmatik lider tarzını sergilemiştir. Dönüşümcü ve karizmatik liderlerin liderlik yaptığı partilerde, liderler partilerinde ayrıldığında partilerin ciddi oy kaybettikleri görülmektedir. Ancak kadro partilerinde, sosyalist ve komünist partilerde ise geniş kitlelerin partide temsil edilmesinden dolayı, liderlerden çok parti kadroları ön planda tutulmaktadır.

Projeler: Siyasal sistem içerisinde toplumsal sorunları çözmeye yönelik kurulan, siyasal partilerin çözüm odaklı hazırladıkları çalışmaların tamamı siyasal projeler olarak tanımlanabilir. Projeler, toplumun ekonomik sosyal ve kültürel yönden geliştirilmesi konusunda yapılan çeşitli çalışmalar hem parti yöneticileri hem de seçmenler tarafından anlaşılabilir olması, verdikleri oyun karşılığını maddi ya da manevi olarak alabilmesi için sosyal fayda sürelerince elde ettikleri değerler topluluğu olarak değerlendirilebilir. Bu değerler bilgi, inanç, ahlak, örf ve adet temellidir [19]. Siyasal partiler iktidara gelebilmek için seçmenlerin istek ve talepleri doğrultusunda projeler hazırlayarak seçim kampanyalarında bu projelerini seçmenlere anlatarak oy istemektedirler. Özellikle cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet Halk Partisini kurduktan sonra siyaset, sosyal, hukuk, eğitim, ekonomi ve din alanlarında birçok projeler hazırlayarak, çağdaş Türkiye'yi inşa etmiştir. Ekonomide karma sistem, hukuk alanında çağdaş normlar, din alanında laiklik, sosyal alanda modernlik, eğitim alanında ise akıl ve bilimin ışığında uygulamalı bilimsel araştırmaları destekleyen çağdaş eğitim sistemi temelli, önemli projeler 1923 yılından itibaren uygulanmakta olup ülkemizin dünya devletleri içinde önemli yere gelmesinde temel olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk bütün bu yenilikleri temel devrimler olarak tanımlanan; cumhuriyetçilik, milliyetçilik, devletçilik, halkçılık, laiklik ve devrimcilik ilkeleriyle şekillendirmiştir [20].

Örgüt Kültürü: Örgüt kültürü siyasal sistem içinde partinin bütün kadrolarının göstermiş olduğu siyasal davranış ve tutumların sonucunda algılanan durumudur. Örgüt kültürü çerçevesinde ortaya çıkan bakış açısı, partinin ideolojisi, dünya görüşü ve sorunlara karşı üretilen stratejiler ile bütünlük göstermektedir. Partiye yeni katılan üyelerin partiye kabulünde önemli yer tutan parti kültürü, üyenin dünya görüşüyle ters düşmesi sonucunda ayrılmalara neden olabilmektedir [21]. Örgüt kültürü örgütsel geçmişin geleceğe yönelik olarak devam ettirilmesi hususunda sürdürülebilir olması sonucunda, aktarılan değerlerin ve değer yargıların sonraki kuşaklarca ya da başka gruplarca uyumlaştırılması sonucunda karşılıklı etkileşimi beraberinde getirir. Bu etkileşim örgütsel yapının kendi içinde oluşmuş olan iletişim aracıyla şekillenen doğru iletişim süreciyle ilgilidir. Örgütlerin içindeki etkileşim ve iletişimin şiddeti, örgütsel kültürün güçlenmesine ve sürdürülebilir olmasına kuşkusuz katkı sağlayacaktır [22].

En büyük siyasal örgütlerden biri de devlettir. Devlet, belirli bir toprak parçası üzerinde bir araya gelmiş bireylerin bir ülkü etrafında toplanarak bir bayrağı ve kendine has bir dili olan topluluktur. Siyasal örgüt olarak devlet: ilgili ülkede yönetim ve idare için gerekli yasaları koyar ve uygular ya da uygulatır. Siyasal örgüt olan devlet, yasaların uygulanması için de gerekli gücü bünyesinde barındırır. Devletin en önemli özelliği sürekliliktir; devleti meydana getiren insanlar, yöneticiler, hükümetler kanunlar ya da rejimler değişebilir, fakat devlet bakidir [5]. Siyasal örgütlere bir diğer örnek ise siyasal partilerdir. Demokrasinin olmazsa olmaz koşulu olan siyasal partiler dünyada on yedinci yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmıştır. Ülkemizde ise ilk defa yirminci yüzyılın başlarında oluşmuştur. 1982 Anayasası'na göre ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre kurulmuş olan siyasal partilerimiz kendi parti tüzüklerine ve parti yönetmeliklerine göre çalışmalarını sürdürmektedirler. Benzer düşünceye sahip kişilerin bir araya gelerek oluşturdukları siyasal oluşumlar, yani siyasal partiler ülke yönetimini ele geçirmek için birbirleri arasında amansız rekabet halinde olan kurumlardır. Devlet yönetimi mecliste çoğunluğu sağlayan siyasal parti ve onun aday göstermiş olduğu ve gerekli/yeterli oy sayısını elde eden başkan tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan devlet, siyasal partiler, hükümet ve meclis birer siyasal örgüttür [23].

Parti İçi Demokrasi Algısı: Parti içi demokrasi, parti tüzüğü ve yönetmelikleriyle kurumsal işleyişi tanımlamış ve bu tanımlar doğrultusunda demokratik organlarının seçilmesi, milletvekili adaylarının tespit edilme yönteminin belirlenmesi, şeffaf ve hesap verebilir bir anlayışın oluşması temelinde şekillenmektedir [24]. "*Özgür birey, demokratik toplum*" anlayışını benimseyen siyasal partilerde yönetimler tabandan yukarıya doğru demokratik seçimler aracılığıyla seçilen

temsilcilerin belirleyeceği üst düzey yöneticilerin göreve getirilmesi, parti içi demokrasinin varlığını ortaya koymaktadır. Siyasi partilerin, parti içi adaylarının ve üst kademe yöneticilerin belirlenmesinde tabanın gücünün hissettirilmesi, parti içi demokrasi algısını seçmenlerde oluşmasını sağlayabilmektedir. Parti içi demokrasinin varlığını hisseden seçmen kendi oyunun temsil edildiğini kabul ederek partisine güvenini artıracaktır [8].

1.3. Siyasal partilerde liderlik görevleri

Rekabetçi, sürdürülebilir, rakiplerine göre fark yaratabilen entelektüel derinliğe ve bilgiye sahip kişilerin üstlendikleri görevlerle, çalışanların kendisine hayran kaldığı ve ilgiyle izlediği, ondan etkilendiği lider insan kaynağına önem vermektedir. Çalışanlar arasında yetenekleri bulup çıkarmak, her bir yeteneği ilgi alanına göre görevlendirmek, onları sürekli motive etmek, yenilikler ve değişimleri zamanında yapmak gibi özelliklere sahip olan lider, bütün bunlar için önemli görevler üstlenmeyi kendi özelliklerinden biri olarak kabul eder [25].

Liderlik görevlerinden biri de sorumluluğunu üstlendiği bir grubun ortak amaçlarını gerçekleştirmek için, yapacakları işleri grup içindeki herkesle paylaşmak, onların ve grubun hedeflerine ulaşmaları için onlara ilham ve cesaret kazandırmaktır. Bu görevler arasında başka bir husus ise insanlar arasında topluluk duygusunu yaratmaktır [17]. *“Liderin izleyenlerine gösterdiği güven, saygı, değer ve iyi ilişkiler, bireyi dikkate alma davranışları olarak bilinmektedir. İlişkili odaklı liderler astlarıyla onların da hoşlandıkları iyi ilişki geliştirmeye ilgilenmektedirler”* [26].

Siyasal liderin, siyasal kampanyalarda ön planda tutulması çalışmasına özellikle 1983 yılı seçimlerinde rastlanmaktadır. 1983 ve 1987 genel seçimlerinde Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal, Türkiye’yi içinde bulunduğu ekonomik açıdan sıkıntılı günlerinden kurtaracak lider görüntüsünü vermek için sürekli çalışan, hesap yapan, ülkesinin kalkınmasını düşünen lider profilini seçmene sunmak için eline bir kalem alarak, izleyicilerin karşısına çıkarak konuşmaktaydı. Ayrıca partisinin amblemi olan petek üzerinde çalışan bir arı simgesi ise çalışkanlığını ortaya koymak üzere tasarlanmıştır [27].

Siyasal partilerde Genel Başkan; ilgili partinin en üstteki lideri durumundadır. Ancak siyasal partilerde teşkilatlanma söz konusu olduğundan il, ilçe ve beldelerde bulunan teşkilatların başkanları ile o bölgelerde yer alan yerel yönetimler (belediye) başkanları da konumları gereği lider pozisyonunda bulunmaktadır. Bu görevlerin dışında ayrıca siyasal partiler yasasına uygun bir biçimde kurulmuş olan kadın ve gençlik örgütlerinin başkanları da kendi statüleri içinde bir liderlik görevi ifa etmektedir. Siyasal partilerin genel merkezlerinde genel başkanın görevlendirdiği kendi alanlarında uzmanlığa sahip olan genel başkan yardımcıları da üstlendikleri konulardan dolayı, bir lider olarak değerlendirilebilir. Örnek vermek gerekirse; partinin dış politikaları uzmanlık isteyen bir konu olduğu için bu göreve gelmiş genel başkan yardımcısı, dış politikardan sorumlu lider olarak görev yapmaktadır. Ekonomi, yerel yönetimler, parti içi eğitim, örgütlenme, insan hakları, vb. konularda liderlik tanımları yapılabilir. Ayrıca parlamentoda grubu bulunan partiler için yeterli sayıda grup başkan vekilleri de liderlik görevi yapmaktadır [28].

1.4. Siyasal başarı

Başarı terim anlamı olarak Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından başarma işi, muvaffakiyet, olarak tanımlanmaktadır [29]. Başarı kişiden kişiye, kurumdan kuruma göre ve bunların belirledikleri hedeflerine göre değişebilir bir sonuçtur. Bazı siyasal partiler için başarı seçimlere katılabilmek iken bazı siyasal partiler için ise parlamentoya girebilmek olabilir. Bazı siyasal partiler için ise başarı iktidar olma ve o iktidarı sürdürülebilir hale getirmektir. Bu bakımdan başarıyı siyasal boyutta tanımlamak gerekirse, bir siyasal parti veya bir siyasetçinin amaçladığı hedef ve kazanımlarını gerçekleştirilme oranı olduğu söylenebilir. Örnek vermek gerekirse, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk başlattığı Kurtuluş Savaşı sırasında Ege Bölgesini düşmanlardan kurtardıktan sonra yeni mücadele bölgesi olarak Akdeniz Bölgesini göstermiştir. *“Ordular İlk Hedefiniz Akdeniz’dir,”* diyerek varılması gereken hedefi belirtmiştir. Kurtuluş savaşını tamamen başarıyla tamamlamış olan Mustafa Kemal Atatürk kurmuş olduğu Türkiye Cumhuriyeti’nin yeni hedefini ise *“Hedefimiz muasır medeniyetler seviyesine ulaşmak ve onu geçmektir.”* olarak belirlemiştir. Atatürk bu sözleriyle başarı için hedef olması gerektiğinin altını çizmiştir.

Siyasal başarı ise siyasal partilerin oyunu artırması ya da iktidar olma çabası ile açıklanabilir. Bu başarıların genel bir çıktısı olarak partiler Türkiye sistemi içerisinde cumhurbaşkanlığını kazanabilir, milletvekili sayısını artırabilir, parlamentoda grup kurabilir, belediye başkanlığı kazanabilir ya da belediye meclis üyesi sayısını artırabilir. Bunların tümünün altında yatan en önemli dinamik siyasal partilerin oylarını artırmasıdır. Siyasal partilerin, mevcut oylarını artırabilmelerinin en önemli unsurlarından biri seçmenin oy verme davranışına bağlıdır. Seçmenin oy verme davranışını etkileyen faktörler ise, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına bağlıdır. Oy vermek isteyen seçmen ihtiyaç duyduğu beklentilerine, kendine sunulacak yaşamsal koşulların düzeyine ve faydasına göre tercih yapacaktır. Bu bakımdan, siyasal partiler oylarını istedikleri seçmenlerin talep ve istediklerini iyi araştırmak ve bilmek zorundadırlar. Gelişen teknoloji ve bilimsel çalışmalar sonucunda toplumların ve bireylerin beklentileri orantılı bir biçimde değişime ayak uyduracaktır. Partinin seçim öncesi vaatlerinin gerçekleşmesi durumunda parti oyları bir sonraki seçimde daha da artacaktır. Ancak seçmene verilen vaatlerin seçimden sonra yerine getirilmemesi sonucunda, ilgili partinin seçmen nazarında güvenirliliği sorgulanacaktır. Bu sorgulama sonucu gelecek seçim sonucunu olumsuz yönde etkileyecektir. Örnek vermek gerekirse 1991 seçimlerinde Doğru Yol Partisi’nin (DYP) Süleyman Demirel’in *“herkese bir araba ve bir ev kazandıracağı”* yönündeki ekonomik vaadi seçimden sonraki iktidarı sürecinde gerçekleşmediğinden, aynı partinin

1995 yılı seçim döneminde Süleyman Demirel'in yerine genel başkan olan Tansu Çiller tarafından 1995 seçimlerinde de benzer vaadin seslendirilmesi, seçimde karşılık bulmamış ve seçim sonuçlarında DYP üçüncü parti konumuna düşmüştür. Gerçekleştirilmesi zor vaatlerin seçmene sunulmasının uzun vadede oy kaybına neden olduğu görülmüştür. Bu bakımdan oy artırmanın en önemli adımı inandırıcılıktır [30].

Seçime girecek partilerin oylarını artırabilmelerinin önemli bir diğer adımı ise siyasal pazarlama bileşenlerinin (lider, program, reklam ve tutundurma) seçmen üzerindeki olası etkisinin bilinmesidir. Liderin davranışları ve sahip olduğu özellikler, halkın taleplerine göre hazırlanmış siyasal program, seçim zamanında seçmene ulaşabilmek için tasarlanmış bütçenin oluşması, partinin ve liderin halk tarafından iyi tanınması ve bu tanınmanın sürdürülebilir olması, parti oylarının artmasına büyük oranda etki edecektir. Parti oylarının artırılmasına yönelik bir diğer husus ise rakip partilerin çalışmalarının yakından izlenmesi ve sürdürülebilir rekabetçi stratejilerin geliştirilmesidir. Ayrıca hedef seçmen kitlesi tespit edilmeli ve o hedefe yönelik program hazırlanmalıdır [31].

2. Yöntem

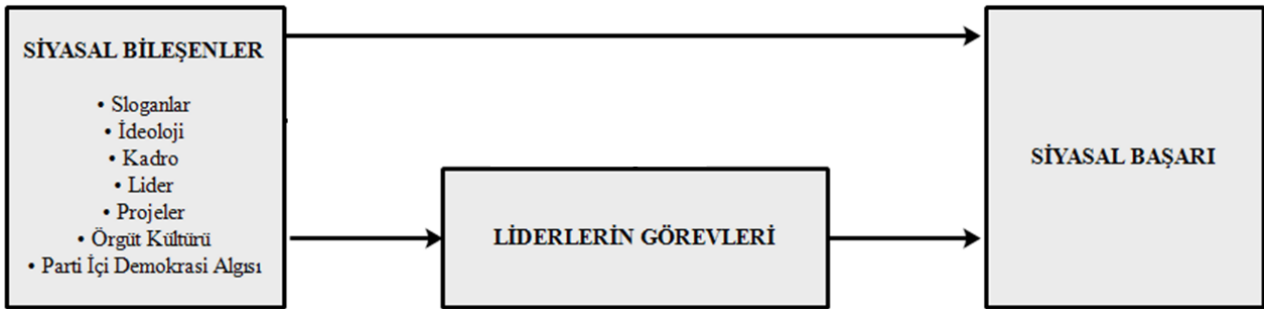
Araştırmanın bu bölümünde araştırma değişkenleri, modeli, hipotezleri, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve veri analiz tekniklerine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın değişkenleri, modeli ve hipotezleri

Bilimsel çalışmalarda amaçlanan bir şeyi oluşturan nedenlerin tespit edilmesidir. Bu nedenler bilimde değişkenler olarak adlandırılmakta ve araştırmalarda bu değişkenler arasındaki ilişkiler kontrol edilmektedir [32]. Değişkenlerin sınıflandırılmasında birçok farklı teknik olmakla birlikte genel olarak bağımlı, bağımsız ve kontrol değişkenleri olmak üzere üçlü sınıflandırma kabul görmektedir. Bağımlı değişkenler deneyin sonucunu, bağımsız değişkenler deneyin amacını ve kontrol değişkenleri de deneysel olanın geçerli kılınmasını ortaya koymaktadır [33]. Bununla birlikte bir diğer değişken türü olan aracı değişkenler bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin bir kısmını veya tamamını üstlenmektedir [34].

Araştırmacının konu seçimi ve değişken tanımlamasının ardından test edilecek hipotezleri tanımlaması beklenmektedir. Araştırma hipotezleri, değişkenler arasındaki beklenen muhtemel ilişkileri ortaya koyan ifadelerdir. Bu ifadeler araştırma hakkında geniş bilgi sahibi olunmasının ardından kurulur ve yapılan analizler ile hipotezlerin kabul ret durumları ortaya koyulur [35]. Hipotezler belirgin olmalı, genel ve karmaşık ifadelerden uzak tutulmalı, sağlam bir mantığa dayanmalı, kullanılan kavramların açık tanımlarını içermeli, deneyle elde edilebilen özelliklere sahip olmalı, bir teoriye dayanmalı, somut bir ihtiyaçtan kaynaklanmalı, gerçekleşmeye açık olmalı, yeni bilgiler üretmeli ve reddedilmesi imkansız gerçekleri içermemelidir [36].

Araştırmanın ana konusu olarak siyasal başarıya yön veren faktörler seçilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın bağımlı değişkeni siyasal başarıdır. Siyasal başarının oluşumunda siyasal bileşenler bağımsız değişken olarak belirlenirken, liderin görevleri ise araştırmanın aracı değişkenini oluşturmuştur. Bu düşünceden hareketle araştırma modeli Şekil 1'de sunulduğu gibi ele alınabilir:

Şekil 1. Araştırmanın planlanan modeli

Araştırma modeli kapsamında aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

- H₁:** Siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.
- H₂:** Siyasal bileşenlerin liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.
- H₃:** Liderlerin görevlerinin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.
- H₄:** Siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.

2.2. Evren ve örneklem

Araştırma kapsamında ana kütlenin tamamına ulaşılabilmesi nedeniyle, basit tesadüfi örneklem tespiti yöntemiyle (rastsal olarak) örneklem seçimi yapılmıştır. Toplam seçmen sayısı 57 milyon olarak düşünüldüğünde bu seçmen sayısı için %5 anlamlılık düzeyinde gerekli olan minimum örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak hesaplanmıştır.

Bu kapsamda 25.11.2019-27.12.2019 tarih aralığında araştırmaya dahil olmaya gönüllü olan ve gönüllü onam formunu dolduran 18 yaş üstü 609 katılımcıya ulaşılmıştır. Ayrıca bu çalışmaya yönelik olarak İstanbul Arel Üniversitesi etik kurulu başkanlığından, 07/04/2023 No: 2023/08 etik kurul izni alınmıştır. Eksik ve hatalı olan 37 verinin elenmesi ile araştırma örnekleme 572 katılımcıdan oluşmuştur. Örnekleme ilişkin özellikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Örnekleme ilişkin özellikler

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	247	43,2
	Erkek	325	56,8
Yaş	18-23	113	19,8
	24-29	118	20,6
	30-35	123	21,5
	36-41	75	13,1
	42-47	54	9,4
	48-53	44	7,7
	54 yaş ve üzeri	45	7,9
Eğitim düzeyi	İlköğretim ve ortaöğretim	138	24,1
	Ön lisans	158	27,6
	Lisans	224	39,2
	Lisansüstü	52	9,1
Aylık gelir	2400 TL ve altı	56	9,8
	2401-4500 TL	226	39,5
	4501-7000 TL	133	23,3
	7001-10000 TL	64	11,2
	10001-13000 TL	44	7,7
	13001 TL ve üzeri	49	8,6
İş/çalışma hayatı	Kendi işim	94	16,4
	Kamuda çalışan	102	17,8
	Kamuda yönetici	51	8,9
	Özel sektör çalışan	189	33,0
	Özel sektör yönetici	70	12,2
	STK çalışan ya da yönetici	66	11,5
Partideki görev	Parti üyesi	116	20,3
	Sadece seçmen/üye değil	302	52,8
	Alt düzey yönetici	55	9,6
	Orta düzey yönetici	57	10,0
	Üst düzey yönetici	42	7,3

Tablo 1’e göre %56,8 ile katılımcıların çoğunluğu erkektir. Yaş dağılımlarına göre ise %21,5 ile çoğunluk 30-35 yaş aralığında olup, bu oranı %20,6 ile 24-29 yaş aralığı ve %19,8 ile 18-23 yaş aralığı izlemiştir. Eğitim düzeyi açısından %39,2 ile çoğunluk lisans mezunu iken, en az katılımcı oranı %9,1 ile lisansüstü mezunlarından oluşmaktadır. Katılımcıların %39,5 ile çoğunluğu aylık 2401-4500 TL aralığında gelire sahiptir ve bu oranı %23,3 ile 4501-7000 TL aralığında gelire sahip olanlar izlemiştir. İş/çalışma hayatı açısından %33 ile çoğunluk özel sektörde çalıştığını belirtmiştir. Partideki görev değişkeninde ise %52,8 ile katılımcıların çoğunluğu sadece seçmen olduğunu ve herhangi bir partiye üyeliğinin bulunmadığını belirtmiştir.

2.3. Veri toplama aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan ölçek formu araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup toplam dört bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde 21 maddeden-alt değişken yargısını oluşturan siyasal bileşenler ölçeği, ikinci bölümünde 10 maddeden oluşan liderlerin görevleri ölçeği ve üçüncü bölümünde 11 maddeden oluşan siyasal başarı ölçeği yer almaktadır. Her üç bölüm de 5’li Likert tutum ölçeğine göre hazırlanmış ve uygulanmıştır. Ölçekteki cevapların değerlendirilmesine ilişkin seçenekler şu şekildedir: (1) hiç katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum, (5) tamamen katılıyorum seçeneğini temsil etmektedir. Bununla birlikte formun son bölümünde ölçek çalışmasına katılan kişilerin demografik bilgilerinin toplanmasına yönelik olarak hazırlanan ve altı maddeden oluşan demografik bilgi formu envanteri kullanılmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS 23.00 kullanılmıştır. Veri analizinde öncelikli olarak katılımcı grubun demografik özelliklerini belirlemek için frekans ve yüzde değerleri kontrol edilmiştir. Sonrasında ölçeklerin faktör yapısını ortaya koyabilmek adına faktör ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Elde edilen faktörlere ilişkin betimleyici istatistiklerin sunumunun ardından verilerin normallik durumu kontrol edilmiş ve buna göre kullanılacak analiz teknikleri seçilmiştir.

Araştırmanın hipotezlerinin sınanmasında regresyon analizleri kullanılmış ve aracı rol kontrolü için Baron ve Kenny [34] tarafından geliştirilen modelden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Siyasal bileşenler ölçeği faktör ve güvenilirlik analizi

21 maddeden oluşan ölçek geneline ilişkin cronbach alfa katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte maddelerin tek tek kaldırılması ile cronbach alfa katsayıları tekrar hesaplanmış ve ölçeğin genel güvenilirliğini bozan herhangi bir madde olmadığına karar verilmiştir. Buna bağlı olarak ölçeğin yirmi bir maddesi ile faktör analizine geçilmiştir. Yapılan ilk faktör analizinde bir numaralı maddenin tek başına faktör yükü oluşturduğu görülmüş ve bu madde ölçekten çıkartılarak yirmi madde üzerinden faktör analizi tekrarlanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 2 ve 3'te sunulmuştur.

Tablo 2. Siyasal bileşenler ölçeği kmo ve barlett testleri

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		,890
Bartlett Küresellik Testi	Ki-kare	4036,779
	df	190
	p	,000

Temel bileşenler analizinde, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Barlett testleri, Tablo 2'de görüldüğü gibi anlamlıdır. Bu sonuçlar ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Maddelerin açımlayıcı faktör analizine göre kümeleneceği Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Siyasal bileşenler ölçeği açımlayıcı faktör analizi

	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
1. Faktör				
Madde 21	,771			
Madde 20	,767			
Madde 15	,739			
Madde 18	,691			
Madde 9	,690	5,27	%26,33	0,88
Madde 12	,688			
Madde 14	,682			
Madde 11	,638			
Madde 8	,588			
Madde 6	,532			
Madde 17	,491			
2. Faktör				
Madde 13	,752			
Madde 16	,729			
Madde 19	,651	2,67	%13,34	0,74
Madde 10	,642			
Madde 4	,555			
Madde 7	,519			
3. Faktör				
Madde 3	,732			
Madde 2	,650	2,10	%10,49	0,70
Madde 5	,620			

Açımlayıcı faktör analizine göre ölçek üç faktöre ayrılmış ve bu faktörler ölçeğin %50,16'sını açıklamıştır. Madde dağılımları dikkate alınarak birinci faktör "demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları", ikinci faktör "örgüt kültürünün unsurları" ve üçüncü faktör "ideoloji ve ideolojik projeler" olarak adlandırılmıştır. Güvenilirlik analizi sonuçlarına göre ise cronbach alfa katsayıları "demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları" için 0,88, "örgüt kültürünün unsurları" için 0,74 ve "ideoloji ve ideolojik projeler" için 0,70 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler faktörlerin yüksek güvenliğe sahip olduğunu göstermektedir [37].

3.2. Liderlerin görevleri ölçeği faktör ve güvenilirlik analizi

10 maddeden oluşan ölçek geneline ilişkin cronbach alfa katsayısı 0,85 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte değişkenlerin yapısı tek tek kaldırılması ile cronbach alfa katsayıları tekrar hesaplanmış ve ölçeğin genel güvenilirliğini bozan herhangi bir madde olmadığına karar verilmiştir. Buna bağlı olarak ölçeğin on maddesi ile faktör analizine geçilmiştir.

Tablo 4. Liderlerin görevleri ölçeği kmo ve barlett testleri

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		,890
	2909,915	1619,447
Bartlett Küresellik Testi	45	45
	,000	,000

Temel bileşenler analizinde, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Kaiser-Meyer-Olkin KMO testleri ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Bartlett testleri, Tablo 4’te görüldüğü gibi anlamlıdır. Bu sonuçlar ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Maddelerin açımlayıcı faktör analizine göre kümeleneceği Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Liderlerin görevleri ölçeği açımlayıcı faktör analizi

	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Madde 8	,687			
Madde 6	,686			
Madde 9	,680			
Madde 10	,673			
Madde 2	,672	4,23	%42,30	0,85
Madde 7	,671			
Madde 3	,668			
Madde 5	,643			
Madde 4	,593			
Madde 1	,510			

Açımlayıcı faktör analizine göre ölçek tek faktöre ayrılmış ve bu faktör ölçeğin % 42,30’unu açıklamıştır. Güvenirlik analizi sonucuna göre ise ölçeğin cronbach alfa katsayısı 0,85 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler faktörlerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir [37].

3.3. Siyasal başarı ölçeği faktör ve güvenilirlik analizi

11 maddeden oluşan ölçek geneline ilişkin cronbach alfa katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte maddelerin tek tek kaldırılması ile cronbach alfa katsayıları tekrar hesaplanmış ve ölçeğin genel güvenilirliğini bozan herhangi bir madde olmadığına karar verilmiştir. Buna bağlı olarak ölçeğin 11 maddesi ile faktör analizine geçilmiştir.

Tablo 6. Siyasal başarı ölçeği kmo ve barlett testleri

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		,886
	3547,489	2809,869
Bartlett Küresellik Testi	55	55
	,000	,000

Tablo 7. Siyasal başarı ölçeği açımlayıcı faktör analizi

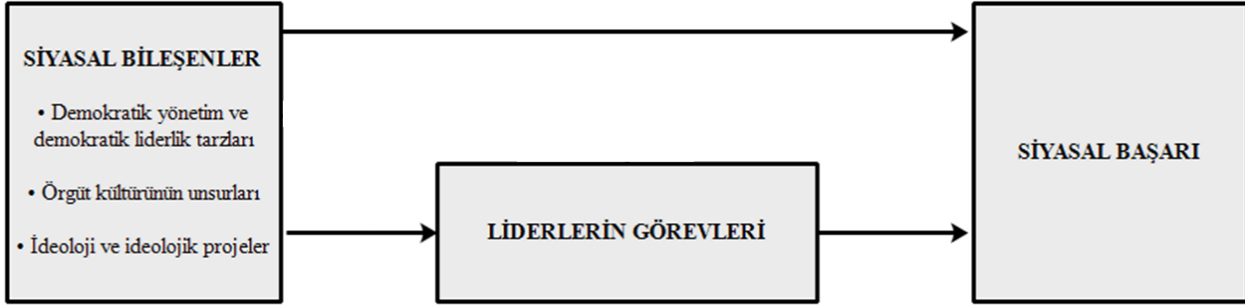
	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Madde 9	,780			
Madde 10	,780			
Madde 8	,772			
Madde 7	,766			
Madde 5	,741			
Madde 11	,667	5,08	%46,20	0,88
Madde 6	,666			
Madde 4	,634			
Madde 3	,580			
Madde 1	,513			
Madde 2	,492			

Temel bileşenler analizinde, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen kaiser-meyer-olkin (KMO) testleri ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Bartlett testleri, Tablo 6’da görüldüğü gibi anlamlıdır. Bu sonuçlar ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Maddelerin açımlayıcı faktör analizine göre kümeleneceği Tablo 7’de sunulmuştur.

Açımlayıcı faktör analizine göre ölçek tek faktöre ayrılmış ve bu faktör ölçeğin %46,20’sini açıklamıştır. Güvenirlik analizi sonucuna göre ise ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler faktörlerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir [37].

3.4. Faktör ve güvenilirlik analizleri sonucunda revize edilen araştırma modeli ve hipotezler

Yapılan analizler sonucunda siyasal bileşenlerin faktör dağılımındaki farklılıklar dikkate alınarak araştırma modeli revize edilmiş ve Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Revize edilen araştırma modeli

Yeni araştırma modeli çerçevesinde hipotezler de revize edilmiş ve aşağıda sunulmuştur:

H₁: Siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H_{1a}: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H_{1b}: Örgüt kültürünün unsurlarının siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H_{1c}: İdeoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H₂: Siyasal bileşenlerin liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H_{2a}: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H_{2b}: Örgüt kültürünün unsurlarının liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H_{2c}: İdeoloji ve ideolojik projelerin liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H₃: Liderlerin görevlerinin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.

H₄: Siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.

H_{4a}: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.

H_{4b}: Örgüt kültürünün unsurlarının siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.

H_{4c}: İdeoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.

3.5. Araştırma değişkenlerine ilişkin betimleyici istatistikler ve normallik testleri

Tablo 8’de siyasal bileşenler, liderlerin görevleri ve siyasal başarıya ilişkin betimleyici istatistikler ve normallik test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 8. Araştırma ölçeklerine ilişkin betimleyici istatistikler

	N	Min-Maks	$\bar{X}$	ss	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları	572	1,27-5,00	3,62	0,63	-1,10	0,97
Örgüt kültürünün unsurları	572	1,83-5,00	3,95	0,56	-0,57	1,17
İdeoloji ve ideolojik projeler	572	1,00-5,00	3,58	0,60	-0,93	1,47
Liderlerin görevleri	572	2,00-5,00	3,98	0,49	-0,81	1,66
Siyasal başarı	572	1,00-5,00	3,57	0,64	-0,92	0,75

Tablo 8’e göre demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının ortalaması $3,62 \pm 0,63$, örgüt kültürünün unsurlarının ortalaması $3,95 \pm 0,56$, ideoloji ve ideolojik projelerin ortalaması $3,58 \pm 0,60$, liderlerin görevlerinin ortalaması $3,98 \pm 0,49$ ve siyasal başarının ortalaması $3,57 \pm 0,64$ ’tür.

Diğer taraftan verilerin normal dağılım durumunu incelemek için basıklık ve çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir. Değişkenlerde kayıp değer bulunmadığı durumlarda normal dağılım ölçütü olarak çarpıklık ve basıklık eşik değeri ± 3 aralığındadır (Sposito ve ark. 1983). Tablo 8’de yer alan araştırma değişkenlerine ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve normalleştirme müdahalesi gerektiren çarpıklık ve basıklık sorunu görülmemiştir. Bu doğrultuda verilerin normal dağılımı dikkate alınarak parametrik testler kullanılmıştır.

3.6. Siyasal bileşenler, liderlerin görevleri ve siyasal başarı arasındaki ilişkiler

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkinin ortaya koyulabilmesi için Pearson korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiler

	1	2	3	4	5
1. Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları	r 1				
p					
2. Örgüt kültürünün unsurları	r ,260**	1			
p	,000				
3. İdeoloji ve ideolojik projeler	r ,564**	,306**	1		
p	,000	,000			
4. Liderlerin görevleri	r ,272**	,460**	,359**	1	
p	,000	,000	,000		
5. Siyasal başarı	r ,477**	,159**	,219**	,105*	1
p	,000	,000	,000	,012	

** $p < 0,01$ ve * $p < 0,05$

Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları ile liderlerin görevleri arasında pozitif yönlü ve zayıf düzeyde ($r=0,272$, $p < 0,01$), siyasal başarı arasında ise pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,477$, $p < 0,01$) anlamlı ilişkiler vardır.

Tablo 10. Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarıya etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü

Aşamalar	β	P	F	Model(p)	R ²
Bağımlı değişken: Siyasal başarı					
Bağımsız değişken: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları	0,477	0,000	167,68	0,000	0,23
Bağımlı değişken: Liderlerin görevleri					
Bağımsız değişken: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları	0,272	0,000	45,58	0,000	0,07
Bağımlı değişken: Siyasal başarı					
Bağımsız değişken: Liderlerin görevleri	0,105	0,012	6,39	0,012	0,01
Bağımlı değişken: Siyasal başarı					
Bağımsız değişkenler:					
Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları	0,484	0,000	84,00	0,000	0,23
Liderlerin görevleri	-0,026	0,491			

Çoklu regresyon analizi yapılarak liderlerin görevlerinin demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları ile siyasal başarı arasındaki ilişkide aracı rolü olup olmadığına bakılmıştır. Tablo 10'da görüleceği üzere, ilk aşamada demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları, siyasal başarıya beta katsayısı (0,477) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı olarak etkilemektedir. Buna göre H1a hipotezi kabul edilmiştir. İkinci aşamada demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının, liderlerin görevleri üzerindeki etkisi tespit edilmiştir. Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları, liderlerin görevlerini beta katsayısı (0,272) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı etkilemektedir. Buna göre H2a hipotezi kabul edilmiştir. Üçüncü aşamada liderlerin görevleri, siyasal başarıya beta katsayısı (0,105) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Buna göre H3 hipotezi kabul edilmiştir. Dördüncü aşamada demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzları ile liderlerin görevlerinin birlikte siyasal başarı üzerindeki etkisine bakıldığında; yani modele liderlerin görevleri (aracı değişken) dâhil edildiğinde, demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarıya etkisinin 0,477'den 0,484'e yükseldiği görülmektedir. Bu bulgular demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarıya etkisinde liderlerin görevlerinin aracılık rolünün olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sonuca göre H4a hipotezi reddedilmiştir.

Çoklu regresyon analizi yapılarak liderlerin görevlerinin, örgüt kültürünün unsurları ile siyasal başarı arasındaki ilişkide aracı rolü olup olmadığına bakılmıştır. Tablo 11'de görüleceği üzere, ilk aşamada örgüt kültürünün unsurları, siyasal başarıya beta katsayısı (0,159) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı olarak etkilemektedir. Bu sonuca bağlı olarak H1b hipotezi kabul edilmiştir. İkinci aşamada örgüt kültürünün unsurlarının, liderlerin görevleri üzerindeki etkisi tespit edilmiştir. Örgüt kültürünün unsurları, liderlerin görevlerini beta katsayısı (0,460) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı etkilemektedir. Bu sonuca dayanarak H2b hipotezi kabul edilmiştir. Üçüncü aşamada liderlerin görevleri siyasal başarıya beta katsayısı (0,105) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Dördüncü aşamada örgüt kültürünün unsurları ile liderlerin görevlerinin birlikte siyasal başarı üzerindeki etkisine bakıldığında; yani modele liderlerin görevleri (aracı değişken) dâhil edildiğinde, örgüt kültürünün unsurlarının siyasal başarıya etkisinin kaybolduğu görülmektedir. Bu bulgular örgüt kültürünün

unsurlarının siyasal başarıya etkisinde liderlerin görevlerinin tam aracılık rolü üstlendiğini ortaya koymaktadır. Buna göre H4b hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 11. Örgüt kültürünün unsurlarının siyasal başarıya etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü

Aşamalar	β	P	F	Model(p)	R ²
Bağımlı değişken: Siyasal başarı Bağımsız değişken: Örgüt kültürünün unsurları	0,159	0,000	14,82	0,000	0,02
Bağımlı değişken: Liderlerin görevleri Bağımsız değişken: Örgüt kültürünün unsurları	0,460	0,000	152,57	0,000	0,21
Bağımlı değişken: Siyasal başarı Bağımsız değişken: Liderlerin görevleri	0,105	0,012	6,39	0,012	0,01
Bağımlı değişken: Siyasal başarı Bağımsız değişkenler: Örgüt kültürünün unsurları Liderlerin görevleri	0,041 0,140	0,382 0,003	7,79	0,000	0,02

Tablo 12. İdeoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarıya etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü

Aşamalar	β	P	F	Model(p)	R ²
Bağımlı değişken: Siyasal başarı Bağımsız değişken: İdeoloji ve ideolojik projeler	0,219	0,000	28,75	0,000	0,05
Bağımlı değişken: Liderlerin görevleri Bağımsız değişken: İdeoloji ve ideolojik projeler	0,359	0,000	84,48	0,000	0,13
Bağımlı değişken: Siyasal başarı Bağımsız değişken: Liderlerin görevleri	0,105	0,012	6,39	0,012	0,01
Bağımlı değişken: Siyasal başarı Bağımsız değişkenler: İdeoloji ve ideolojik projeler Liderlerin görevleri	0,223 0,031	0,000 0,486	14,60	0,000	0,05

Çoklu regresyon analizi yapılarak liderlerin görevlerinin, ideoloji ve ideolojik projeler ile siyasal başarı arasındaki ilişkide aracı rolü olup olmadığına bakılmıştır. Tablo 12’de görüleceği üzere, ilk aşamada ideoloji ve ideolojik projeler, siyasal başarıyı beta katsayısı (0,219) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı olarak etkilemektedir. Bu sonuç çerçevesinde H1c hipotezi kabul edilmiştir.

İkinci aşamada ise ideoloji ve ideolojik projelerin, liderlerin görevleri üzerindeki etkisi tespit edilmiştir. İdeoloji ve ideolojik projeler, liderlerin görevlerini beta katsayısı (0,359) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı etkilemektedir. Bu sonuç çerçevesinde H2c hipotezi kabul edilmiştir.

Üçüncü aşamada liderlerin görevleri siyasal başarıyı beta katsayısı (0,105) birim ve ($p < 0,01$) anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Dördüncü aşamada ideoloji ve ideolojik projeler ile liderlerin görevlerinin birlikte siyasal başarı üzerindeki etkisine bakıldığında; yani modele liderlerin görevleri (aracı değişken) dâhil edildiğinde, ideoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarıya etkisinin 0,219’dan 0,223’e yükseldiği görülmektedir. Bu bulgular ideoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarıya etkisinde liderlerin görevlerinin aracılık rolünün olmadığını ortaya koymaktadır. Buna göre H4c hipotezi reddedilmiştir. Hipotezlerin kabul-ret durumunu özetlemek üzere Tablo 13 oluşturulmuştur.

Tablo 13. Hipotezlerin kabul-ret durumu

Hipotez	Durum
H₁: Siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H_{1a}: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H_{1b}: Örgüt kültürünün unsurlarının siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H_{1c}: İdeoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H₂: Siyasal bileşenlerin liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H_{2a}: Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H_{2b}: Örgüt kültürünün unsurlarının liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H_{2c}: İdeoloji ve ideolojik projelerin liderlerin görevleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul

Tablo 13. (devam)

H ₃ : Liderlerin görevlerinin siyasal başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi vardır.	Kabul
H ₄ : Siyasal bileşenlerin siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.	Kısmi Kabul
H _{4a} : Demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.	Ret
H _{4b} : Örgüt kültürünün unsurlarının siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.	Kabul
H _{4c} : İdeoloji ve ideolojik projelerin siyasal başarı üzerindeki etkisinde liderlerin görevlerinin aracı rolü vardır.	Ret

4.Sonuçlar

Siyasal bileşenleri oluşturan demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının, siyasal başarı üzerinde olumlu etkisine yönelik bulgu çerçevesinde siyasal partilerin söz konusu unsurları dikkate alması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bilgi toplumunda yaşamın getirdiği zorunluluktan dolayı sürece adapte olmak siyasal partiler için önemlidir. Bu bakımdan liderlik tarzlarının seçmen nezdinde, herkesin fikrinin de önemsedığının bilinmesi, seçmenlerde ilgili partiye aidiyet duygusunun gelişmesini sağlayacaktır. Özellikle 1963 yılında sendikal faaliyetlerin ülkemizde uygulanmasını sağlayan CHP gibi partilerde, sol, sosyal demokrasiyi benimsemiş, bireyin özlüğü önünde engellerin kaldırılması konusunda daha fazla taahhütlerde bulunmuş olmasının sonucu olarak, parti içi demokrasi ve demokratik yönetim anlayışını sergilemesi de vazgeçilmez bir konudur. Bireyin özgür olması siyasal katılımı güçlendireceğinden siyasal partilerinde mutlaka yönetim ve liderlik tarzları konusunda daha sistemli ve demokratik zemine oturtulmuş anlayışlar benimsenmelidir.

Araştırma sonuçlarına göre demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzının, bir siyasal partide içselleştirilmesi, söz konusu anlayışın seçmenler tarafında da benimsenmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak, bu durum siyasal parti örgütlerinde de demokratik kültürün oluşmasını ve gelişmesini sağlayacaktır. Siyasal partilerde örgüt kültürünün gelişmemiş olması parti içi liderlik sultasının oluşmasına neden olacaktır. Liderlik sultasının hâkim olduğu siyasal partilerin iktidar olması halinde bu anlayış hükümet ve aynı zamanda devlet yönetimine sirayet edecektir. Bu durumda ise lider sultasının etkin olduğu ülkelerde demokrasiden söz etmek mümkün olmadığı gibi demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından olan kuvvetler ayrılığından da söz etmek mümkün olmayacaktır. Kuvvetler ayrılığını oluşturan yasama, yürütme ve yargının bağımsız hareket etme alanı bulmaması durumunda; ilgili partide örgüt kültürünün gelişmeyeceği, demokratik yönetim ve demokratik liderlik tarzlarının uygulanmasının mümkün olmayacağı açıktır.

Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre siyasal başarı için siyasal bileşenlerle birlikte, liderlik görevlerinin aracı rolü de önem taşımaktadır. Bununla birlikte ideolojik projeler de siyasal başarıyı olumlu yönde etkilemektedir. Siyasal partiler kurulduğunda hangi seçmen pazarında etkili olacağı, ilgili seçmenlerin talep ve arzularını dikkate alan bir misyon üstlenmektedirler. Bu misyonun ideolojik olabilmesi ile birlikte projelerin de ideoloji kaynaklı olması kaçınılmaz olacaktır. Ülkemizde Saadet Partisi'nin milli görüş anlayışını, CHP'nin de sol-sosyal demokrat ideolojiyi ve MHP'nin ülkücü ideolojiyi benimsemesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Genel bir açıklama yapmak gerekirse, siyasal partilerde süreklilik esastır. Siyasal katılımı artırmak için çeşitli araştırmalara girişmekte olan siyasal partiler, elde edecekleri başarıların tekrarlanmasını ve bunun göstergesi olarak da seçimlerde oy oranlarını artırmayı hedeflemektedir. Buna bağlı olarak tüm siyasal partiler, seçmenlerin duygu ve düşüncelerini yansıtacak şekilde ideoloji ve proje gibi unsurları şekillendiren yönetim anlayışını benimsemektedir. Siyasal sistem içinde demokrasinin bütün kural ve kuramları dâhilinde oluşan rekabet ortamında üstünlük elde edebilmek için kadrolama ve düşünsel gelişimi dikkate alan yönetim organizasyonları benimsenmelidir. Diğer taraftan siyasal partilerde lider ve liderlik görevleri ile birlikte yönetim anlayışını yansıtan parti tüzüğü hazırlanmalıdır. Doğru kurgulanmış iletişim stratejileri ile seçmene ulaşmanın da siyasal başarının sağlanmasında önemli olduğu açıktır. Doğru iletişimin sağlanabilmesi için tüm görsel ve işitsel medya araçlarını kullanmak ve özellikle sosyal medyanın desteğini almak gerekmektedir.

Siyasal partilerin yaşamlarını sürdürmesi için ilgili ülkede hukuk yapısı çağdaş normlarda olmalıdır. Kuvvetler ayrılığının varlığını koruması, insan onurunu koruyan ve refahını artıran güvenli bir iç ve dış politikanın benimsenmesi, demokratik ve yüksek katılım içeren seçim süreçlerinin inşa edilmesi önemlidir. Oluşturulacak seçim ortamı içerisinde seçmen tarafından hissedilen güven ortamı demokrasinin sürdürülebilirliğini garanti altına alacaktır. Bu unsurlara ilave olarak küresel entegrasyonun sağlanması ve uluslararası ilişkilerin doğru stratejiler ile şekillendirilmesi ülkenin siyasal yapısını kalıcı kılacak bir diğer unsurdur.

Siyasal başarı elde etmek isteyen siyasal partilerde, liderlik görevlerinin rolü ve örgüt kültürünün unsurları da siyasal bileşenler kadar önemli unsurlardır. Bu unsurların siyasal parti lideri ve kurmay yöneticileri tarafından iyi algılanması gerekmektedir. Siyaset meydanında rekabet edebilir bir siyasal hareket olmanın önemli koşulu olan örgüt kültürü örgüt içi dayanışma kabiliyetini geliştirmeye yönelik önemli bir adımdır. Sonuç olarak başarılı olması gereken siyasal partiler,

başarıyı etkileyen siyasal bileşenlerin ve liderlik görevlerinin rolünün payını göz önünde bulundurarak, toplumsal barışı sağlayan demokratik katılımcı demokrasinin var olduğu bir süreci yaşamalı ve yaşatmalıdır.

Çalışma, siyaset bilimine ve siyasal partilere yönetsel bakış açısını ifade etmektedir. Siyasal bileşenler ve siyasal başarıdan oluşan modele liderlik görevleri eklenmiştir. İlerleyen çalışmalarda siyasal bileşenlere ulusal kültür ve değerler de eklenebilir.

5. Yazar katkı beyanı

Bu çalışmada Ali Akdemir danışmanlık yapmış olup araştırmanın yapılması ve sonuçların değerlendirilmesi, Zeki Çetin literatürün taranmasında, araştırmanın yapılmasında makalenin yazılması ve sonuçların değerlendirilmesi başlıklarında katkı sunmuştur.

6. Etik kurul onayı ve çıkar çatışması beyanı

Etik kurul onayı alınmıştır (İstanbul Arel Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı, 07/04/2023 No: 2023/08). Bu çalışmanın bir kişi/kurum ile çıkar çatışması yoktur.

7. Kaynaklar

- [1] Bülbül K. *Siyaset Bilimi & Kavramlar, Kurumlar, İdeolojiler*. İzmir, Türkiye, Adres Yayınları, 2019.
- [2] Akyüz Ü. "Siyaset ve Ahlak". *Yasama Dergisi*, 11(1), 93-129, 2009.
- [3] Peker Ö. Aytürk N. *Etkili Yönetim Becerileri*. Ankara, Türkiye, Yargı Yayınları, 2000.
- [4] Meyer T. *Begriff und Gegenstand der Politik*. Wiesbaden, Almanya, VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2003.
- [5] Kapani M. *Politika Bilimine Giriş*. Ankara, Türkiye, Bilgi Yayınevi, 2007.
- [6] Ertugay F. *Siyaset Bilimi*. Ankara, Türkiye, Orion Kitabevi, 2014.
- [7] Öztekin A. *Siyaset Bilimine Giriş*, Ankara, Türkiye, Siyasal Yayınevi, 2010.
- [8] Gökçe AF. "Siyasi Partilerde Parti İçi Demokrasi ve Disiplin Algısı: Türkiye". *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 5(9), 65-79, 2013.
- [9] Daft RL. *Management*. Fort Worth, ABD, Drydenpress, 1994.
- [10] Peltekoğlu F. *Halkla İlişkiler Nedir?* İstanbul, Türkiye, Beta Yayınları, 2014.
- [11] Babacan M. *Nedir Bu Reklam?* İstanbul, Türkiye, Beta Yayınları, 2015.
- [12] Kongar E. *21. Yüzyılda Türkiye: 2000'li yıllarda, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*. İstanbul, Türkiye, Remzi Kitabevi, 1999.
- [13] Eagleton T. *İdeoloji*. İstanbul, Türkiye, Ayrıntı Yayınevi, 2015.
- [14] Tully J. "Political philosophy as a critical activity". *Political theory*, 30(4), 533-555, 2002.
- [15] Demirci F. "Kadro Hareketi ve Kadrocular". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 35-54, 2006.
- [16] Tuncay S. *Parti İçi Demokrasi ve Türkiye*. İstanbul, Türkiye, Gündoğan Yayınları, 2016.
- [17] Demir A. *Kant Ahlak Siyaset*. Ankara, Türkiye, Siyasal Kitabevi, 2020.
- [18] Erol G, Köroğlu A. "Liderlik Tarzları ve Örgütsel Sessizlik İlişkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma". *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 10(3), 45-64, 2013.
- [19] Köse S, Tetik S, Ercan C. "Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler". *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 8(1), 219-242, 2001.
- [20] Kayıran M, Metintaş MY. "Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürkçülük Kemalizm". *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 13(51), 579-615, 2013.
- [21] Tan M, Çiçek Y, Koçar H. "Siyasi Partiler ve Türkiye'de Parti İçi Demokrasi Sorununa İlişkin Çözüm Önerileri". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 347-366, 2016.
- [22] Karcioglu F. "Örgüt Kültürü ve Örgüt İklimi İlişkisi". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1-2), 265-283, 2001.
- [23] Ladrech R. "Europeanization and Political Parties: Towards a Framework for Analysis". *Party Politics*, 8(4), 389-403, 2002.
- [24] Tokmakoğlu S. *Türkiye'de parti içi demokrasi*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin, Türkiye, 2016.
- [25] Firestone W.A. *International handbook of educational leadership and administration*. Dordrecht, Hollanda, Springer, 1996.
- [26] Özdevecioğlu M, Kanıgür S. "Çalışanların İlişki ve Görev Yönelimli Liderlik Algılamalarının Performansları Üzerindeki Etkileri". *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2009(1), 53-82, 2009.
- [27] Çiçek AC. "Türk Siyasal Hayatında Toplayıcı Bir Parti Olarak Anavatan Partisi (1983-1989)". *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(4), 73-98, 2018.
- [28] Akdemir A. *Lider ve Vizyon Yönetimi*. İstanbul, Türkiye, Beta Yayınları, 2018.
- [29] TDK. "Başarı". www.tdk.gov.tr (01.05.2020).
- [30] Karagöl ET, Dama N. "Partilerin Vaatleri Seçim Sonuçlarını Nasıl Etkiler". *Seta Perspektif*, 101, 1-5, 2015.
- [31] Çetin Z. *Stratejik politik pazarlama, Y kuşağına yönelik politik pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2015.

- [32] Çelik H, Özbek G. “7e Öğretim Modelinin Hipotez Kurma ve Değişken Belirleme Becerileri Üzerine Etkisi”. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 13-23, 2013.
- [33] Lawson AE. *Science Teaching and the Development of Thinking*. California, ABD, Wadsworth, 1995.
- [34] Baron RM, Kenny DA. “The Moderator-Mediator Variable Distinctionin Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, And Statistical Considerations”. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182, 1986.
- [35] Ulus T, İnce H, Aliustaoğlu F, Melez, İ. “Araştırma Nasıl tasarlanır?” *Adli Tıp Dergisi*, 24(2), 40-47, 2010.
- [36] Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya, Türkiye, Sakarya Yayıncılık, 2007.
- [37] Karasar N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Türkiye, Nobel Akademik Yayıncılık, 2016.